

РАЗГРАНИЧЕЊЕ КРИВИЧНИХ ДЕЛА И ПРЕКРШАЈА КОД САОБРАЋАЈНИХ ДЕЛИКАТА

мр Радосав РИСИМОВИЋ

Полицијска академија, Београд

Апстракт: Рад се бави разграничењем кривичних дела од прекршаја, и то са аспекта поређења општих елемената у појму кривичног дела са елементима у општем појму прекршаја. Са друге стране, на примеру саобраћајне деликвенције указује се на сложеност односа између саобраћајних кривичних дела и саобраћајних прекршаја, њихову међусобну испреплетаност, сличност у погледу обележја бића кривичних дела и прекршаја у јавном саобраћају, али и начин за њихово поуздано разграничење.

Кључне речи: кривично дело, прекршај, општа обележја, обележја бића, угрожавање јавног саобраћаја.

У нашем правном систему постоје три врсте кажњивих деликата: кривична дела, прекршаји и привредни преступи. Међутим, у кривичноправној литератури постоји мишљење да су и дисциплински деликти кажњиви деликти. Наиме, и за дисциплинске деликте учиниоцу се може изрећи казна, а могућност изрицања казне је критеријум за сврставање деликата у казнено право.¹

Разликовање кривичних дела од прекршаја спада у спорна питања кривичног, односно прекршајног права. Према једном схватању разлика

1 Цетинић Маринка, Кажњиви деликти и критеријуми за њихово међусобно разграничење, Анали ПФ бр. 3 и 4, 1993. год., Београд, стр. 272

између кривичних дела и прекршаја је квалитативна. Присталице овог схватања сматрају да се суштинска разлика између кривичних дела и прекршаја може уочити упоређивањем општих елемената који су карактеристични за кривично дело, односно прекршај.² Квалитативно разликовање кривичних дела од прекршаја преовладава у немачкој кривичноправној литератури.

Према другом схватању, разлика између кривичних дела и прекршаја је квантитативна. Наиме, ова концепција полази од тога да прекршаји представљају врсту кривичних дела. Прекршаји немају специфичне елементе у општем појму који би представљали критеријум разликовања од кривичних дела. Разлика између кривичних дела и прекршаја је само квантитативна, прекршаји су деликти мањег степена друштвене опасности. Према овом схватању, друштвена опасност није општи елемент у појму прекршаја, већ само мотив инкриминације, разлог да се одређено понашање забрани, односно нареди.³ Насупрот томе, поједини аутори истичу друштвену опасности као једини материјални елемент у појму прекршаја.⁴ Различит степен друштвене опасности манифестује се кроз прописане казне. Квантитативно схватање преовладава у француској литератури.

У кривичноправној теорији било је и покушаја успостављања тзв. квантитативно-квалитативног критеријума разликовања кривичних дела од прекршаја ("административно казнено право разликује се од кривичног права мање по природи него по степену моралне осуде")⁵.

Наше казнено законодавство је у појединим фазама свог развоја прихватало, у целини или делимично, и једну и другу концепцију о правној природи прекршаја и њиховом разграничењу од кривичних дела. Наше позитивно казнено законодавство прекршаје третира као посебну врсту кажњивих деликата, различиту од кривичних дела, чиме оно практично стоји на позицијама оних теорија које праве квалитативну

2 Ђорђевић Мирослав, Однос и разлике привредних преступа према кривичним делима и прекршајима, Правни живот бр. 11 и 12, 1958. год., Београд, стр. 6

3 Таховић Јанко, Коментар Кривичног закона, 1956. год., Београд, стр. 50

4 Мрвић Наташа, Прекршаји у правном систему Југославије, 1987. год., Београд, стр. 38

5 Мићановић-Павелић Нада, Помаци у разграничењу кривичног од административног права, Годишњак Правног факултета у Сарајеву, 1989. год., Сарајево, стр. 138

разлику између кривичних дела и прекршаја. Суштина ових теорија огледа се у следећим основним поставкама.

Одредити квалитативну разлику између кривичног дела и прекршаја значи упоредити општи појам кривичног дела са општим појмом прекршаја и евентуално, уочити разлике. Општи појам кривичног дела, односно прекршаја представља скуп елемената-обележја који су карактеристични за свако кривично дело, односно прекршај. Уколико било који од елемената који чине општи појам кривичног дела или прекршаја недостаје, посматрано понашање се не би могло сматрати кривичним делом или прекршајем.

У нашој кривичноправној теорији преовладава схватање да општи појам кривичног дела чине следећи елементи: 1. дело човека 2. друштвена опасност 3. одређеност у закону 4. противправност и 5. кривица⁶.

Дело човека је појам који обухвата радњу, последицу и узрочну везу. Међутим, постоје кривична дела која су остварена довршавањем радње извршења (кривично дело силовања, давања лажног исказа). То су тзв. формална или делатносна кривична дела код којих последица није услов за постојање кривичног дела. Код материјалних (последичних) кривичних дела последица се мора утврдити, она је услов за постојање кривичног дела, јер закон изричито захтева наступање одређене последице као услов постојања кривичног дела⁷. Подела на кривична дела са последицом и на кривична дела без последице има значај за разликовање довршеног кривичног дела од покушаја, за утврђивање места извршења кривичног дела, времена извршења кривичног дела, за узрочност.

Поред овог елемента, други материјални елеменат у општем појму кривичног дела је друштвена опасност, а сви остали елементи су формалног карактера. Међутим, у нашој литератури оправдано се истичу аргументи да друштвена опасност није елемент општег појма кривичног дела.⁸ Према овом схватању, друштвена опасност је материјална страна предвиђености у закону, односно мотив законодавца да одређено понашање које је друштвено опасно пропише као кривично дело. Осим тога, појам друштвене опасности није у теорији прецизно одређен,

6 Лазаревић Љубиша, Кривични закон СРЈ са краћим коментаром, 1999. год., Београд, стр. 19

7 Стојановић Зоран, Кривично право-општи део, 2001. год., Београд, стр. 126

8 Стојановић Зоран, Кривично право-општи део, op. cit., стр. 148

упркос напорима који су учињени. Да ли је неко понашање опасно за друштво или не, није увек могуће утврдити (нпр. еутаназија, коцкање, прекид трудноће итд.). Субјективност у процени друштвене опасности неког понашања може се злоупотребити, односно може послужити као оправдање да се одређено понашање пропише као кривично дело, јер је мишљење законодавца да је опасно за друштво. Ипак, позитивни прописи прихватају друштвену опасност као елеменат општег појма кривичног дела. Кривично дело је друштвено опасно дело које је законом одређено као кривично дело и чија обележја су одређена законом (члан 8. став 1 ОКЗ)⁹. С друге стране, противправност се не помиње у закону као обавезан елемент кривичног дела, а ни кривица, иако у теорији постоји сагласност да ова два елемента уз радњу и одређеност у закону, чине општи појам кривичног дела.

Прекршаји су повреде јавног поредка утврђене законом или другим прописом за које су прописане прекршајне казне и заштитне мере (члан 7. Закона о прекршајима). Законска дефиниција појма прекршаја је неодређена и непотпуна. Наиме, законодавац у појам прекршаја уноси општи заштитни објект прекршаја-јавни поредак. Јавни поредак је прописима јавног права регулисан систем друштвених односа који одговара потребама друштва у датом времену¹⁰. Међутим, у нашој прекршајноправној литератури нема јединственог одговора на питање шта обухвата појам ”јавни поредак”. С обзиром на то, сматрамо да би изостављањем овог појма или његовом заменом неким адекватнијим појмом законска, али и доктринарна дефиниција прекршаја била прецизнија. Ипак, и наша прекршајноправна теорија често прекршај дефинише као повреду друштвене дисциплине која је успостављена одређеним правном поредком¹¹.

С друге стране, противправност прекршаја сматрамо елементом општег појма прекршаја, јер уколико постоји неки основ који искључује противправност прекршаја (нпр. нужна одбрана), посматрано понашање није прекршај иако испуњава сва остала општа обележја карактеристична за прекршај. На крају, законска дефиниција прекршаја садржи и

9 Основни кривични закон, Службени гласник РС бр. 39/2003

10 Ђорђевић Ђорђе, Прекршајно право, 2004. год., Београд, стр. 35

11 Пихлер Станко, Прекршајно право, Нови Сад, 2000. год., стр. 41

прописаност казне и заштитне мере као посебно опште обележје у појму прекршаја. Сматрамо да резонување законодавца није прихватљиво из два разлога: прво, предвиђеност санкције је као елемент већ садржан у принципу законитости, односно одређености у закону или другом пропису,¹² а друго, Закон о прекршајима, поред казни и заштитних мера, познаје и друге врсте прекршајних санкција (опомена и васпитне мере).

Према томе, прекршај је радња физичког лица, правног лица које је законом или другим прописом одређено као прекршај, и које је противправно. Из дефиниције прекршаја произлазе елементи општег појма прекршаја и разлике у односу на општи појам кривичног дела.

За разлику од кривичног дела субјект прекршаја је, поред физичког лица, и правно лице, уколико је прописом о прекршају то изричито предвиђено. Наиме, субјект, учинилац свих кажњивих деликата у нашем праву је човек. Међутим, у кривичном праву он се само у својству физичког лица појављује као учинилац кривичног дела, за разлику од прекршајног права, где се осим као физичко лице (одговорно лице, предузетник) може да појави и као део организације или заједнице људи која има карактер правног лица. Закон о прекршајима прописује да правно лице одговара за прекршај ако је до извршења дошло радњом или пропуштањем дужног надзора од стране органа управљања или одговорног лица, или радњом другог лица које је било овлашћено да поступа у име правног лица (члан 17. став 2). Међутим, државни органи и органи локалне самоуправе не могу бити одговорни за прекршај (члан 17. став 3 Закона о прекршајима). Насупрот нашем законодавству, које одговорност правног лица повезује са прекршајима и привредним преступима поједине европске земље у својим кривичним законим уводе кривичну одговорност правног лица.

Као учинилац кривичних дела, али и прекршаја може се појавити одговорно лице у правном лицу. Појам одговорног лица одређен је како Кривичним законом Републике Србије (члан 46), тако и Законом о прекршајим (члан 18. став 2). Одређивање појма одговорног лица у кривичноправним и прекршајноправним одредбама своди се на исто: одговорним лицем сматра се лице коме су у правном лицу поверени послови који се односе на управљање, пословање или процес рада.

12 Ђорђевић Ђорђе, *op. cit.*, стр. 27.

На крају, субјект прекршаја може бити и предузетник, односно физичко лице које обавља делатност ради стицања добити(члан 1 Закона о предузећима). Увођење предузетника као учиниоца прекршаја у наше законодавство оправдава се измењеним друштвено-економским околностима, односно чињеници да се предузетници годинама појављују као привредни субјекти у нашој земљи, а самим тим и као учиниоци прекршаја.

Прекршај је деликт који се прописује законом, уредбом, и одлуком скупштине аутономне покрајине, скупштине општине, скупштине града Београда и скупштине града(члан 5. став 1 Закона о прекршајима). Нико не може бити одговоран за прекршај, ако пре него што је учињен, није био предвиђен прописом, нити се може изрећи санкција ако није унапред била прописана(члан 2. Закона о прекршајима). Прописивање кривичних дела ограничено је искључиво на закон.

Елемент противправности у општем појму прекршаја идентичан је појму противправности у кривичноправном смислу. Противправност као елемент у општем појму кривичног дела или прекршаја, значи да је посматрано понашање противно некој правној норми. У погледу основа искључења противправности прекршајно право као и кривично право познаје нужну одбрану, крајњу нужду и незнатну друштвену опасност.

Да би учинилац био кажњен за кривично дело потребан је одређен психички однос према делу-кривица. Прекршајно право захтева кривицу као услов кажњивости, али само ако је физичко лице учинилац прекршаја(односно одговорно лице или предузетник). Правна лица не могу имати свест или вољу, односно не могу имати психички однос према делу. Одговорност правних лица је објективна одговорност, на основу проузроковања штетне последице. Према томе, кривица није елемент у општем појму прекршаја.

Тесна повезаност кривичних дела и прекршаја произилази како из упоређивања општих појмова кривичног дела и прекршаја, тако и из поређења обележја бића појединих кривичних дела и појединих прекршаја. На пример, међусобно разграничење кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја од одговарајућих прекршаја против безбедности јавног саобраћаја може се извршити упоређивањем обележја бића кривичног дела из члана 195. КЗ РС и одговарајућих прекршаја.

Радња кривичог дела није критеријум за разликовање, већ је различита само правна техника којом се радња кривичног дела односно прекршаја одређује. Радња кривичог дела је тзв. бланкетног карактера, јер из законског описа кривичног дела произилази да свако непридржавање саобраћајних прописа, ако су испуњени остали услови може да буде радња кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја.

Радња прекршаја против безбедности јавног саобраћаја је такође, кршење саобраћајних прописа. Међутим, прописи који одређују прекршај нису бланкетног карактера, већ одређују у чему се конкретно састоји кршење саобраћајних прописа. На пример, непрописна возња је прекршај који је остварен кад возач не заустави возило кад наиђе на возило којим се превозе деца, кад је то возило заустављено на коловозу ради улажења или излажења деце (члан 226. тачка 2. ЗОБСП). Мањи број прекршаја такође су бланкетног карактера у погледу радње извршења, па је истоветност са одређивањем радње кривичног дела у кривичног закону очигледна и потпуна. На пример, непрописно претицање је прекршај који постоји ако возач недозвољено претиче са десне стране (члан 226. тачка 7. ЗОБСП). Појам недозвољеног претицања одређена је одредбом ЗОБСП које регулишу одвијање саобраћаја на путевима. Према томе, радња сваког прекршаја је кршење саобраћајних прописа, односно радња сваког прекршаја може да буде и радња кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја. Изузетак од овог правила су радње прекршаја које су предузете ван простора који се сматра путем. У том случају може се поставити питање разликовања прекршаја са неким другим саобраћајним кривичним делима (нпр. угрожавање јавног саобраћаја опасном радњом или средством-члан 197. КЗРС).

Објекат кривичноправне заштите (безбедност јавног саобраћаја), није критеријум за разграничење кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја и прекршаја против безбедности јавног саобраћаја.

Место извршења кривичног дела из члана 195. КЗС је искључиво пут. Место извршења прекршаја против безбедности јавног саобраћаја је по правилу пут али то може бити и простор ван пута. На пример, угрожавање и ометање саобраћаја из члана 222. ЗОБСП је прекршај који се састоји у подизању објеката, уређаја или постројења, сађењу садница или постављању предмета којима се умањује прегледност јавног пута или железничке пруге са којом се пут укршта у истом нивоу, као

и прегледност на раскрсници, или вршењу било каквих радњи које би могле да угрожавају или ометају саобраћај на јавном путу или да оштећују јавни пут или објекте на њему.

Међутим, субјект кривичног дела може да буде само учесник у саобраћају (физичко лице), а субјект прекршаја против безбедности јавног саобраћаја може да буде како физичко лице, тако и правно лице. Прекршаји правног лица против безбедности саобраћаја одређени су чланом 222. ЗОБСП. На пример, необезбеђење места на коме се изводе радови, необележавање јавних путева саобраћајним знацима, угрожавање и ометање саобраћаја итд.

Последица кривичног дела угрожавања јавног саобраћаја је конкретна опасност за живот људи или тело или имовину већег обима. Конкретна опасност за заштићено добро је она опасност која је услед предузете радње наступила, ако до повреде није дошло. У законском опису кривичног дела конкретна опасност је одређена као последица дела (обележје бића). Поред тога, постојање конкретне опасности се доказује у сваком појединачном случају, односно постојање конкретне опасности се не може претпоставити. Ако се не докаже проузроковање конкретне опасности кривично дело не постоји. На пример, прекорачење дозвољене брзине кретања моторног возила на саобраћајници може да се појављује као узрок насталог удеса и основ за кривичну одговорност тек од момента када је та недозвољена брзина створила конкретну опасност за остале учеснике у саобраћају. Самим тим, она прекорачена брзина која није имала за последицу угрожавање саобраћаја, већ је само проузроковала ранији долазак возача на место на коме се десио удес, док на том месту није било прекорачења брзине, не може представљати инкриминисану делатност. Последица прекршаја против јавног саобраћаја је такође опасност. Међутим, код прекршаја кршење саобраћајних прописа проузрокује по правилу апстрактну опасност за заштићено добро, а само изузетно конкретну опасност за заштићено добро. Апстрактна опасност за заштићени објект је опасност која је услед предузете радње могла да наступи, али конкретна опасност није наступила¹³. Постојање апстрактне опасности се претпоставља, не мора

13 Чејовић Бора, Кривичноправни аспекти апстрактне опасности код кривичних дела против безбедности јавног саобраћаја, Правни живот бр. 10, 1980. год., Београд, стр. 36

се доказивати да опасности услед предузете радње није било. Међутим, иако у литератури постоји јединствен став у погледу разликовања конкретне опасности од апстрактне опасности, судовима је понекад врло тешко да разграниче конкретну опасност од апстрактне. Наиме, и конкретна и апстрактна опасност значи могућност повреде заштићеног добра. Ако је мала вероватоћа да ће повреда наступити опасност је апстрактна, ако је велика вероватноћа повреде опасност је конкретна. Међутим, постоје гранични случајеви код којих се вероватноћа да ће доћи до повреде повећава, па апстрактна опасност у једном моменту прераста у конкретну опасност. Проблем је како квалификовати дело у граничним случајевима, као кривично дело или као прекршај.

Према томе, горњу границу конкретне опасности није тешко утврдити. Међутим, утврђивање доње границе конкретне опасности представља проблем. Погрешно је као критеријум за утврђивање доње границе конкретне опасности, за разликовање од апстрактне опасности, узети наступање лакше телесне повреде, или штете малог обима. На пример, возач у алкохолисаном стању, користи возило са неисправним кочницама и вози неприлагођеном брзином. Кршењем саобраћајних прописа пороузрокована је од стране возача велика вероватноћа за наступање повреде заштићеног добра (саобраћајне незгоде), али до судара ипак, не дође. У наведеном случају проузрокована је конкретна опасност. Према томе, опасност се не цени према ономе што је наступило, већ према ономе што је могло да наступи. Осим тога, треба имати у виду да штета мањег обима не значи аутоматски да постоји конкретна опасност за живот и тело људи, или имовину већег обима. На пример, возач приликом заустављања и паркирања није правилно обезбедио возило, услед чега дође до покретања возила које удари у ограду од дворишта које се налазило у непосредној близини паркинга. Лакша повреда заштићеног добра је наступила, али конкретна опасност за живот и тело људи, или за имовину већег обима не постоји. Без сумње је да ако се опасност у потпуности реализује у штети мањег обима, онда се може, али и не мора говорити о опасности по живот људи или имовини већег обима. Међутим, ако опасност која се реализује у штети мањег обима носи у себи могућност наступања повреде која је очигледно већа

од лаке телесне повреде или штете мањег обима, може се узети да штета мањег обима значи постојање конкретне опасности.¹⁴

Према томе, разликовање кривичног дела угрожавање јавног саобраћаја од одговарајућих прекршаја за теорију није спорно, јер последица кривичног дела је конкретна опасност, а последица прекршаја је апстрактна опасност по правилу, а само изузетно конкретна опасност. Међутим, у пракси понекад није лако утврдити дали кршење саобраћајних прописа има за последицу конкретну опасност или апстрактну опасност. На пример, возач који се креће по коловозу брзином већом од дозвољене чини прекршај. Међутим, ако наиђе на друго возило које се креће његовом страном коловоза, у истом смеру могуће су различите ситуације. Ако је раздаљина између возила толика да возач који вози кршећи прописе може да заустави возило на минималном растојању од возила испред, пре судара, није сасвим јасно да ли је последица кршења прописа конкретна опасност или апстрактна опасност. Могуће је да судар буде избегнут јер је возило испред слетело са коловоза и зауставило се пред провалијом. У овом случају постоји конкретна опасност иако до повреде није дошло. Могуће је да возач избегне судар наглим скретањем у другу страну коловоза, иако претицање није дозвољено. Постојање конкретне односно апстрактне опасности у овом случају, зависи од више околности. Ако у сусрет возила које непрописно претиче не иде друго возило, постоји апстрактна опасност. Ако у сусрет иде неко друго возило, процена степена опасности зависи од раздаљине између возила, односно од могућности да се повећањем брзине, пређе на другу страну коловоза испред претицаног возила, или пак успоравањем вожње, успе да се поново постави иза претицаног возила.

Кривичноправна теорија¹⁵ је, дакле, поставила правила за разграничење конкретне од апстрактне опасности. Конкретна опасност ће постојати ако кршење саобраћајних прописа води тешкој повреди заштићеног добра, али до ове повреде не дође услед случаја (учесници у саобраћају су немоћни да скрену ток догађаја), или неког другог разлога(маневрисање возача). На пример, возач непрописно претиче возило, упркос наиласку другог возила из супротног смера. Возач другог

14 Атанацковић Драгољуб, Проблем разграничења кривичног дела из чл. 271. ст. 1. од одговарајућих прекршаја, Правни живот бр. 3, 1961. год., Београд, стр. 51

15 исто, стр. 55

возила скреће у јарак али услед велике брзине прелеће јарак и зауставља возило са друге стране јарка без оштећења. Већ је речено да то није увек случај, али по правилу кад наступи лакша повреда, неким случајем избегнута је тежа повреда.

Обзиром на досад изнето, очигледно је да разграничење конкретне опасности од апстрактне опасности у пракси није увек једноставно. Зато законодавац као услов за постојање овог кривичног дела прописује објективни услов инкриминације, односно наступање лаке телесне повреде или имовинске штете која прелази 120.000 динара. Повреда или оштећење треба да произлазе из конкретне опасности (узрочни однос). Ако конкретна опасност није довела до повреде односно оштећења постојаће прекршај, а не кривично дело угрожавања јавног саобраћаја.

Ипак, у нашој кривичноправној литератури,¹⁶ оправдано се поставља питање како поступити ако је решењем судије за прекршаје неко лице оглашено кривим за прекршај, па се након тога утврди да је предузетом радњом извршено кривично дело за које учинилац буде осуђен. Да ли ће то лице издржати обе казне? Учинилац неће издржати обе казне, већ ће се новчана казна или казна затвора урачунати у казну за кривично дело (члан 50. став 1. и 2. КЗ РС). Међутим, често се дешава да казну за прекршај није могуће урачунати у казну за кривично дело због тога што је прекршајна санкција строжа. Да би се отклонила могућност двоструког кажњавања и обезбедила правна сигурност грађана, неопходно је, сматра се у прекршајноправној литератури, прописати да се учинилац кривичног дела не може гонити уколико је правоснажно кажњен због прекршаја који је обухваћен тим кривичим делом.¹⁷

Како поступити у обрнутој ситуацији, ако је неко лице осуђено за кривично дело угрожавања јавног саобраћаја, па се против њега покрене поступак за прекршај против безбедности јавног саобраћаја. Правни основ за одговор на постављенопитања налазимо у члану 6. став 3. Законика о кривичном поступку који прописује да нико не може да буде гоњен и кажњен за кривично дело за које је правоснажном пресудом ослобођен или осуђен или је за то дело поступак против њега

16 Пешић Вукашин, Разликовање прекршаја и привредних преступа од кривичних дела кад им се описи подударaju, Правни живот бр. 3, 1961. год., Београд, стр. 41

17 Божовић Саво, Осврт на немачки прекршајни закон, Правни зборник 1999/2000. год. бр. 1-2, Подгорица, стр.352

правоснажно обустављен или оптужба правоснажно одбијена.¹⁸ Начело *ne bis in idem* је потврђено и у Закону о прекршајима Републике Србије који у члану 135. став 6 прописује да ће судија за прекршаје донети решење којим се обуставља прекршајни поступак ако се утврди да је окривљени у кривичном поступку правоснажно осуђен за кривично дело које обухвата и обележја прекршаја.¹⁹ Према томе, ако учинилац једном радњом оствари обележја бића кривичног дела и прекршаја постоји само кривично дело.

Међутим, ако је кривични поступак против лица које је осумњичено за кривично дело угрожавање јавног саобраћаја правоснажно обустављен, или правоснажно окончан ослобађајућом или одбијајућом пресудом, осим због стварне ненадлежности суда, за исту радњу може се покренути прекршајни поступак, а време проведено у притвору урачунаће се у казну изречену за прекршај (Закон о прекршајима Републике Србије, члан 40).

ЛИТЕРАТУРА

1. Цетинић Маринка, *Кажњиви деликти и критеријуми за њихово разграничење*, Анали ПФ бр. 3 и 4, 1993.год., Београд
2. Ђорђевић Мирослав, *Однос и разлике привредних преступа према кривичним делима и прекршајима*, ПЖ бр. 11 и 12, 1958. год., Београд
3. Таховић Јанко, *Коментар кривичног закона*, 1956. год., Београд
4. Мрвић Наташа, *Прекршаји у правном систему Југославије*, 1987. год., Београд
5. Основни кривични закон, Сл. гласник РС бр.39/2003
6. Ђорђевић Ђорђе, *Прекршајно право*, 2004.год., Београд
7. Пихлер Станко, *Прекршајно право*, 2000.год., Нови Сад
8. Мићановић-Павелић Нада, *Помаци у разграничењу кривичног од административног права*, Годишњак правног факултета у Сарајеву, 1989. год., Сарајево

18 Законик о кривичном поступку, „Сл. Гласник СРЈ” бр. 70, од 28.12. 2001. год.

19 Закон о прекршајима, Службени гласник бр. 21/90, 11/92, 6/93,36/98, 44/98

9. Лазаревић Љубиша, *Кривични закон СРЈ са краћим коментаром*, 1999. год., Београд
10. Стојановић Зоран, *Кривично право-општи део*, 2001. год., Београд
11. Чејовић Бора, *Кривичноправни аспекти апстрактне опасности код кривичних дела против безбедности јавног саобраћаја*, ПЖ бр. 10, 1980. год., Београд
12. Атанацковић Драгољуб, *Проблем разграничења кривичног дела из чл. 271. ст. 1 од одговарајућих прекршаја*, ПЖ бр. 3, 1961. год., Београд
13. Пешић Вукашин, *Разликовање прекршаја и привредних престапа од кривичних дела кад им се описи подударају*, ПЖ бр. 3, 1961. год., Београд
14. Божовић Саво, *Осврт на немачки прекршајни закон*, *Правни зборник 1999/2000 бр. 1-2*, Подгорица
15. *Законик о кривичном поступку*, Сл. гласник бр. 70, од 28.12. 2001. год.
16. *Закон о прекршајима*, Сл. гласник бр. 21/90, 11/92, 6/93, 36/98, 44/98

DEFINING THE SPHERES OF CRIMINAL OFFENCES AND
VIOLATIONS IN THE AREA OF ROAD TRAFFIC OFFENCES

(Summary)

Radosav RISIMOVIC, MA

Police Academy, Belgrade

Theoretical and practical defining of spheres of criminal offences and violations belongs to outstanding issues of criminal law and law of torts. Various notions in criminal legal and violation-related legal theory regarding this problem occur as so-called qualitative and quantitative differentiation of criminal offences and violations. According to the notion of qualitative difference between criminal offences and violations there is an essential difference between two kinds of punishable acts that can be noted by comparing general elements of the notion of criminal act with the elements of general notion of violation. For instance, the main element in the notion of criminal offence is an act committed by a physical person. On the other hand, violation is an act that can be committed by both physical and legal person. Furthermore, criminal offence is an act that must be prescribed by the law before it has been committed. However, violations in our legislation are prescribed by the law, by various regulations and decisions of the assemblies of autonomous regions, municipalities, the city of Belgrade and town assemblies. Finally, as distinguished from criminal offence, culpability is not an element of the general notion of a violation. Namely, violation-related law demands culpability as a condition of penal system, but only if the violation has been committed by a physical person (or responsible person or entrepreneur). Legal persons as perpetrators of violations cannot have conscience and will, in other words they cannot have a psychological relation towards an act – culpability. The complexity of the problem of defining the sphere of criminal offences from the sphere of violations in practice is shown by comparison of legal description of criminal offence of jeopardizing public traffic (acts, consequences, places of commitment, violation subject) with the characteristics of corpus delicti of relevant violations against the traffic safety. The analysis of traffic delinquency shows that there can be some overlapping of characteristics of corpus delicti of criminal offences and violations, which made the legislator prescribe the objective condition of incrimination as a condition for the existence of criminal offence of jeopardizing public traffic (Art. 195 of Criminal Code of the Republic of Serbia), in other words light bodily injury or property damage exceeding the value of 120.000 dinars.